

Rejtő Jenő

**Tévedésből
jelentik**

SZEREPLŐK

Dr. Dumai Süke, könyvismertető szerkesztő
Reményiné, gépíró
Toplacsek

('A Savas Ügynökség szerkesztőségének dolgozószobája. Jobb oldalon íróasztal telefon, középen asztal két karosszékkal, bal oldalon kisasztal írógéppel. Reményiné gépel, Dumai diktál, hisztérikusan ideges állapotban. Időnként a hajába markol, a vállát rángatja, a körmét rágja, stb. Kezében újságkivágások, papírlapok, ezekből időnként elhullajt vagy eldob egyet. A színpad szinte úszik újságokban, papírokban, kéziratokban. Az íróasztalt, a padlót, a széket illusztrált és napilapok szemetje borítja be.')

DUMAI ('diktál'): ... És így könyomatosom rövidesen ezt a megállapítást veszi át a világsajtó heti cikkeiből. ('Kigombolja a gallérját, az arca összevissza rándul idegességében.') Fő a nyugalom! Ez a háború első parancsolata minden egyes polgár számára! Hidegvér! Higgadtság! Nyugalom! ('Leveszi a kabátját, a homlokára csap, liheg.')

REMÉNYINÉ ('befejezi, ismétli'): Higgadtság... Nyugalom...

DUMAI ('folytatja, olvas, diktál, m.f.'): Ez csendül ki az Aftingdon Tagedbladed, az Alter Züricher, az Ankara Türkszkája vezércikkeiben is, és ez csendül ki a Savas Ügynökség jelentéseiből! Uralkodni az idegeken! Fő a nyugalom! ('Mintha megvadult volna, úgy tapogat íróasztalán összevissza.') Hol a bróm... A fenébe teszik mindig a brómomat... Leírta, kérem?

REMÉNYINÉ ('ismétli'): Fő a nyugalom...

DUMAI: Hallja! Maga ne intsen le engem! ('Az asztalra csap.') Magának semmi köze a nyugalmamhoz!

REMÉNYINÉ ('sértődős, érzékeny hangon'): A szerkesztő úr diktálta, és én csak ismétlem...

DUMAI ('tovább diktál'): Ez a háború idegháború is, ahol minden polgár ott áll idegeivel a vártán! ('Beveszi a brómot, miután megzötyögtette egy pohár vízben, kimerülten egy székbe roskad az íróasztalnál, szinte hörög.') Férfias, edzett egyéniségekre van ma szükség... ('Leejt egy csomó papírt, dühösen elkapja.') A fene egye meg...

REMÉNYINÉ ('automatikusan legépelte'): A fene egye meg...

DUMAI ('felugrik'): Ezt nem diktáltam! Reményiné, maga használhatatlan!

REMÉNYINÉ ('szipog'): Kérem, én úgy hallottam... ('Radíroz.')

DUMAI: Nem érdekel, hogy mit hallott! Ön is egy kultúrmunkás, idegrendszerével a vártán! Aki az idegrendszerével a vártán van, az ne böggjön!

REMÉNYINÉ ('sírva'): Szerkesztő úr tudja, hogy elhagyott a férjem, és sohasem fogadom vissza többé! Ez elég ok a sírásra.

DUMAI: Engem a feleségem tegnap hagyott el, és mégse vagyok ideges! ('Egy székbe roskad, liheg, rekedten.') Itt állok a vártán...

REMÉNYINÉ: Egy céda nő miatt hagyott el a férjem! ('Sír.')

DUMAI: Engem is egy nő miatt hagyott el a feleségem. Világgá kürtölte valaki, hogy a Római-parton víkendeztem egy hölgygel!

REMÉNYINÉ: Olvastam a tegnapi lapban! Sajnáltam, hogy szerkesztő úr abba a csúnya botrányba keveredett.

DUMAI: Rágalom! Az egészből egy szó sem igaz!

REMÉNYINÉ: Nem volt szombaton a Római-parton egy hölgygel? Akinek a férje botrányt rendezett?

DUMAI: Mondom, hogy rágalom! ('Sóhajt, halkabban.') A megyeri parton történt...

REMÉNYINÉ ('sír'): A szerkesztő úrnál még rendbe jön majd minden, de én többé nem fogadom vissza Alajost, ha térden állva jön, akkor se!

DUMAI: Kérem, kérem! Talán nem borulna velem össze családi ügyekben?!

REMÉNYINÉ ('gyorsan letörüli a könnyeit').

DUMAI: Folytatjuk! ('Diktál.') A Kaburi Vasárnapi Lap jelenti, hogy meg nem erősített állítás szerint egy megerősített konvoj kis híján áthaladt az Oleander-fokon, és mint Havannából írják... ('Közben tapogatja a zsebeit, kihúz egy asztalfiókot.') Állandóan eltűnnek a szivarok!...

REMÉNYINÉ ('leírja'):... eltűnnek a szivarok...

DUMAI ('rákiabál'): Mit ír?! Reményiné?!!

REMÉNYINÉ ('olvassa'): Havannából írják, hogy állandóan eltűnnek a szivarok.

DUMAI: Megőrülök! Az én havannáim tűnnek el, és nem Havannában lopják a szivarjaimat, hanem itt! Érti?!

REMÉNYINÉ ('sír'): Én igazán nem lopom a szerkesztő úr szivarjait...

DUMAI: Ez a maga egyetlen kvalitása! ('Diktál.') Havannából jelentik, és illetékes svéd körök rámutattak arra, hogy a jelentés szerint a hajózás forgalmában újabb jelentenivaló nincs, amit török körökből is megerősítettek.

REMÉNYINÉ: Görög törökből...

DUMAI: Nem görög! Török! ('Földhöz vág egy poharat.') Török! Úgy, mint összetörni... ('Cseng a telefon, felveszi a kagylót.') Itt Savas Ügynökség, dr. Dumai Süke szerkesztő... kicsoda?... Kérem, én minden áldozatra hajlandó vagyok, ha a feleségemet kibékítik... De mint illetékes rámutatok arra, hogy nemcsak a családi békémről van szó! Pardon!... ('Reményinéhez.') Kezdje meg tervszerű visszavonulását a másik szobába...

REMÉNYINÉ ('szipogva jobbra el').

DUMAI ('telefonál'): Én azért adtam az ön magánnyomozójának megbízást, mert szerintem zsarolási manőverről van szó!... Igen? Szóval a hölgy, aki velem volt, nem először víkendezett Megyeren?... És mindig más férfival? ('Jegyez.') Nagyon fontos!... ('Jegyzi.') Ékszereit és ruháit semmi esetre sem a férje keresetéből vásárolja... És engem azzal vádoltak, hogy Casanova vagyok! És engem ezért a nőért a feleségem elhagyott, és a nevemet kiírták a lapok! Mert a férjével pofozkodtam! Műbotrányt rendeztek! Zsarolók!... Igen? ('Jegyzetel.') Ötórai teákra járt más férfiakkal is?... Hát kérem, én hajlandó vagyok kiegyezni! A botrányért kártalanítást fizetni! De csak úgy, ha a feleségemet kibékítik. Különben nincs kiegyezés! Legyen per, botrány és egyebek!... Megzsarolni nem hagyom magam, de áldozatokra hajlandó vagyok a status quo helyreállítása és a treuga dei... Tessék?! ('Siralmasan.') Azt akarom, hogy visszajöjjön a feleségem! A többi mind csak szósz!... Szóval az asszony fivére már útban van? Ő képviseli a férjet is?... Jó. Hát én szívesen kiegyezek, hajlandó vagyok anyagi áldozatokra is, de csak úgy, ha a feleségemet kibékítik. Itt van a házban... Az anyósom az első emeleten lakik, oda költözött az asszony... Ha visszatér hozzám, úgy semmi akadály a kiegyezésnek!.. Ez az én hivatalos állásfoglalásom! ('Lecsapja a kagylót.') Hogy az a mennydörgős mennykő több egymást követő hullámban csapjon beléje! ('Balra el.')

TOPLACSEK ('kissé félszeg, ijedős, kopott figura, néhány kopogtatás után középről jön. Körülnéz, halkán ezt mondja'): Jó napot... ('Leül.')

REMÉNYINÉ ('be').

TOPLACSEK: Kezét csókolom. Az Országos Félbőr Könyvkiadótól vagyok.

REMÉNYINÉ: Nem vásárolunk semmit, ha nem tudná.

TOPLACSEK: Milyen érdekes. Nem lenne olyan szíves megkerülni engem, mert a jobb fülemre nem hallok semmit.

REMÉNYINÉ: Hát akkor fordítsa erre a bal fülét.

TOPLACSEK ('egyforma mosollyal'): Mondom: Szíveskedjék megkerülni.

REMÉNYINÉ ('átmegy'): Nem veszünk semmit.

TOPLACSEK: Öt nap előtt az Országos Félbőr ideküldte új kiadványunkat. Az a címe: Deák Ferenc és a kiegyezés. Nagyon érdekes regény: Mi mindig előre küldjük kiadványainkat, és csak azután jövök én, hogy kidobjanak. ('Egyfolytában.') Ön nagyon csinos hölgy. ('Közben megfordult.')

REMÉNYINÉ: Szóval arról a két könyvről van szó, amit postán kaptunk?! Ott van a polcon. Visszaviheti. Nem veszünk könyvet.

TOPLACSEK: Szíveskedjék megkerülni, mert a jobb fülemre süket vagyok. A bal, jó órába mondjam, mint a makk.

REMÉNYINÉ ('dühösen megkerüli'): Nem veszünk semmit!

TOPLACSEK: Mindig ezt mondják. Aztán jövök én, az elszakíthatatlan Toplacsek, és kifizetik a regényt. Állítólag én mindenkinek az idegeire megyek. Ön szerint mért van ez? ('El akar fordulni.')

REMÉNYINÉ ('visszahúzza'): Csak maradjon így, mert én nem kerülgetem!

TOPLACSEK: Rossz? Más helyen már régen azt mondták volna: kerülgesse magát a guta. ('Vihog.') Hogy ez a szóvicc mér teccik az embereknek?

REMÉNYINÉ ('nagyon idegesen nagyot fúj'): Maga tényleg az idegeire megy az embernek!

TOPLACSEK: Ugye? Magam sem tudom, mitől van ez. Hát kérem az 50 pengőt. A Kiegyezés mindvégig izgalmas és lebilincselő, megéri a pénzt és a mérgelődést.

REMÉNYINÉ ('félútról visszafordítja, kiabál'): Nem veszünk semmit!

TOPLACSEK: A bal fülemben nem kell kiabálni. Az, jó órában mondjam... ('a színpad másik végébe megy nagy nyugodtan, hogy lekopogja') mint a pinty! ('Visszajön.') Szóval várjam meg a kedves férjét? ('Leül.')

REMÉNYINÉ: Ide hallgasson. ('Csengetnek, mire dühösen el.')

DUMAI ('jön, megáll, nézi Toplacseket').

TOPLACSEK: Van szerencsém. Nevem Toplacsek... Én a Kiegyezés miatt jöttem.

DUMAI: Úgy! ('Megkerüli és mord arccal végignézi.') Szóval maga a kiegyezés miatt jött?!

TOPLACSEK: Igen: Azt hiszem, hamar megleszünk...

DUMAI ('harciasan'): Azt hiszi?!...

TOPLACSEK ('ijedten'): Azt hiszem... Miért tartana sokáig?

DUMAI: Csak üljön le! Félhivatalosan már értesültem látogatásáról...
('Néz, majd rákiabál.') Üljön le!

TOPLACSEK ('mosolyogva'): Szíveskedjék megkerülni. Csak a bal fülelem hallok. A jobb, az rossz órában mondjam, teljesen süket.

DUMAI ('megkerüli'): Üljön le! ('Leülnek.') Most hallgassa végig, hogy ment el a feleségem innen!

TOPLACSEK: Kérem, ez nem tartozik rám...

DUMAI: Maga a kiegyezés miatt jött?! Nem?!

TOPLACSEK: Igen!

DUMAI: Beszéljünk őszintén: pénzt akar! Tessék nyíltan és leplezetlenül kimondani: pénzt akar!

TOPLACSEK: De mennyire!...

DUMAI: Nahát akkor helyben vagyunk. Szeretem a világos beszédet. Mit szól elsősorban ahhoz, hogy elhagyott a feleségem? Mi?!

TOPLACSEK ('végignézi'): Meg tudom érteni.

DUMAI: Ne szemtelenkedjék! Semmi oka nem volt rá, hogy elhagyjon.

TOPLACSEK: Hát kérem... Akkor talán visszatér. ('Feláll.') De mennyiben tartozik ez rám? Én...

DUMAI ('rákiált'): A kiegyezés miatt jött! Tudom! De először az én ügyemet kell végighallgatnia! ('Visszalöki a székbe.')

TOPLACSEK: És ha végighallgatom, jön a dohány?

DUMAI: Igen! Maga cinikus, jellem nélküli alak...

TOPLACSEK: Velem a pénzéért még gorombáskodhat is.

DUMAI: A feleségem olvasta a lapokban, hogy víkendeken egy hölgy miatt Megyeren pofozkodtam... Mit vihog?!

TOPLACSEK: Ez jó hecc! És mit szolt önagysága?

DUMAI: Berohant ide rajtaütésszerűen, és az íróasztalomról több kisebb egységet a fejemhez vágott... Mit röhög?!

TOPLACSEK: Kérem, én a Toplacsek vagyok és a Kiegyezés... ('Miután Dumai felkap valamit, hogy hozzávágja, ijedten.') Csak tessék folytatni...

DUMAI: Délután jött az anyósom. Képzelsen el egy több ezer bruttóregiszter készpénzkiszorítású anyahajót, két sógorom kíséretében. Ezt úgy hívják, hogy konvoj.

TOPLACSEK: Furcsa nevűek a tisztelt sógorai.

DUMAI: A sógoraimat úgy hívják, hogy Brecsák.

TOPLACSEK: És ki az a Kohn... Nem tudom, milyen Kohnt mondott.

DUMAI: A konvoj az egy hajókaraván. Az anyahajót kísérő két egységet hívták Brecsáknak.

TOPLACSEK ('nézi'): Csak azt nem értem, hogy közlekednek csatahajók itt a lépcsőházban? Nem lehet, hogy maga ezt csak álmodta?

DUMAI: Ide figyeljen! Vigyázzon a nyelvére, mert én egy végsőig elkeseredett ember vagyok!

TOPLACSEK: No de ('felemelkedik') ez valami tévedés...

DUMAI ('ráordít'): Kiegyezés miatt jött?!

TOPLACSEK ('elkeseredetten'): Igen!

DUMAI ('visszalöki a fotelba'): Akkor hallgasson!! Anyósom és sógoraim bejelentették, hogy a feleségem válni akar! Ehhez mit szól?

TOPLACSEK: Szíveskedjék megkerülni... Csak a bal fülemmel tudom megérteni, amit mond.

DUMAI: És még itt kerülgetni kell, mint valami műemléket! ('Átmegy.') Mit szól ahhoz, hogy a feleségem elválíksz tőlem?!

TOPLACSEK: Ezt értem. Inkább azt csodálom, hogy hozzámert magához... ('Ijedten kijavítja.') Ilyen ideges emberhez... Aki csatahajókról álmodik...

DUMAI: Most pedig beszéljünk a maga húgáról.

TOPLACSEK ('néz'): Úgy látszik, a bal fülemmel is baj van... Mintha azt mondta volna ('nevet'), hogy a húgomról akar beszélni...

DUMAI: Jól hallotta! A húgáról fogunk beszélni.

TOPLACSEK: De kérem, az én húgom Dömösön van...

DUMAI: Nem érdekel, hogy hol van!

TOPLACSEK: Nem is értem...

DUMAI: Hallgasson! ('Előveszi, amit lejegyzett a telefonnál.') Az ön húga ötórás teákra jár! Tagadja?

TOPLACSEK: Miért tagadnám? Szeret táncolni. De ez nem tartozik a tárgyra...

DUMAI: Gondolja? ('Fenyegetően.') De nem a férjével jár a teákra!

TOPLACSEK ('elkeseredetten'): Mi közöm nekem ehhez?!

DUMAI: Nagyon sok! Mert akkor én nem vagyok egy Casanova!

TOPLACSEK ('bután áll, azután vállat von.'): Rendben van, ebbe is belemegyek... Szokott fájni a feje szerkesztő úrnak?

DUMAI: Na, csak hallgasson végig. Mert én gyűjtöttem ám anyagot! Érti?!

TOPLACSEK: Kérem, senki sem fogja azt mondani, hogy maga egy izé.:
egy kasszakontra, és nem tudom, hogy mi köze ennek...
(Felemelkedik.)

DUMAI ('ráordít'): Maga a kiegyezés miatt jött és pénzt akar! Nem?!

TOPLACSEK ('ugyanúgy elkeseredetten'): Igen!

DUMAI ('visszalöki'): Akkor hallgasson! Tudja maga azt, hogy a húga
már régen csalja a férjét?! Mi?!

TOPLACSEK ('zavarban, ijedten'): Hát ezt... ezt tudjuk... A férje ugyanis
mindég úton van... ('Kitör.') De mit macerál engem?!

DUMAI: Nézze, most beszélhetünk okosan. Elsősorban...

TOPLACSEK ('mutatja a megkerülést'): Ha szíveskednék...

DUMAI ('dühösen átmegy'): Az én feleségem e pillanatban itt van a
házban: ,

TOPLACSEK: Azt hiszem, beszéltem is néhány szót...

DUMAI ('csodálkozva'): Beszélte vele? Mit mondott?!

TOPLACSEK: Pár szó után otthagytott. De én azt hiszem, hogy itt valami
(Dumai homlokára mutat'), vagy ott valami hiba lehet...

DUMAI: Röviden! Akar pénzt?

TOPLACSEK ('lelkesen'): Nagyon! Hol van?!

DUMAI: Ha pénzt akar, akkor meggyôzi a feleségemet, hogy én nem
vagyok egy Casanova! Hogy nem kettesben, hanem hármásban
voltam víkenden. Hogy a nő férje italos volt, és azért inzultált!

TOPLACSEK: Máskülönben a Kiegyezésért a pénzt...

DUMAI ('közbevág'): Máskülönben sem kiegyezés, sem pénz! De
kénytelen leszek még a húgáról is nyilvánosságra hozni mindent!

TOPLACSEK ('kétségbeesetten'): Csak ezt hagyná abba!!

DUMAI: Ezt nem hagyom abba!

TOPLACSEK: Honnan ismeri a húgomat egyáltalán? Ezt szeretném
tisztázni.

DUMAI: Azt is megmondhatom! A fedett uszodában! Agit adott nekem!

TOPLACSEK: Mi történt?!

DUMAI: Az ön húga agit adott nekem! Érti?!

TOPLACSEK ('tűnődik'): Azt hiszem...

DUMAI: És akkor még nem tudtam, hogy később pénzről lesz szó.

TOPLACSEK: Azt hitte, hogy ingyen kapja tőle az agit?!...

DUMAI: Nézze, azt akarom, hogy kedve legyen az ügyhöz. Adok
magának most háromszáz pengőt.

TOPLACSEK ('hökkenően visszaül'): Szíveskedjék megkerülni... Nem, nem, maradjon... Csak ez lehet a bal fülem...

DUMAI ('pénzt ad'): Előleg. Ha elintézi, hogy az asszony visszajöjjön, akkor kap tőlem még 500 pengőt.

TOPLACSEK: Ez igazán... Először fordul elő a családban, hogy én kapok háromszázat, mert a húgom agit adott...

DUMAI: Ha elintézt valamit, itt vagyok a privát dolgozómban. ('El.')

TOPLACSEK ('áll a pénzzel'): Itt állandó muri van, de keresni lehet... ('Odamegy a másik oldalon lévő ajtóhoz, beszél.') Halló! Nagyságos asszony!

REMÉNYINÉ ('kijön'): Maga még itt van?!

TOPLACSEK: Szíveskedjék átfáradni... A jobb fülem azóta nem javult.

REMÉNYINÉ ('dühösen átmegy'): Maga még itt van?!

TOPLACSEK ('körülnéz'): Azt hiszem... Nézze, asszonyom, én ide nemcsak a Kiegyezés miatt jöttem az Országos Félbörtől. Családi békéltetés célja is vezetett.

REMÉNYINÉ: Maga iszik?

TOPLACSEK: Nem. Inkább kínáljon meg cigarettával...

REMÉNYINÉ: Mit akar? Mi?!

TOPLACSEK: Ugyebár nagysád a tisztelt férjétől válni akar?

REMÉNYINÉ: Igen. Mi köze hozzá?

TOPLACSEK: Hát kérem, tisztelt férje megkért engem, hogy ha itt járok üzletileg, egy summa alatt intézzem el a maguk ügyét is. Szeretne kibékülni.

REMÉNYINÉ: Úgy? Az a gazember megbízta magát ezzel?!

TOPLACSEK: Nyugalom, kérem... Félreértésről volt szó. A kasszakontra téves, illetve egy italos jött arra... Szóval hármásban voltak állandóan a hölgyel...

REMÉNYINÉ: Két hónapig?!

TOPLACSEK ('néz'): Mi van?... Csak egy víkendről volt szó, én úgy tudom...

REMÉNYINÉ: Az magának egy víkend, hogy ezek együtt laktak egy villában Pettenden?

TOPLACSEK ('pislog'): Pettendről nem volt szó... Legalábbis nekem nem említette a férje. ('Hirtelen kérlelni kezdi.') Nézze, béküljön ki az én kedvemért...

REMÉNYINÉ: Soha! Mondja meg neki, hogyha térden állva jön, akkor sem! Csak éljen ő a Buklainéval!! ('El.')

TOPLACSEK ('megsimítja a homlokát'): Csupa új dolgot mondott... ('Átmegy a másik oldalra, bekopog.') Halló! Hiszterika úr! Tessék kijönni!

DUMAI ('izgatottan jön, majd eldönti'): Na?! Na?! Mi van?!

TOPLACSEK: Beszéltem az asszonnyal. Hát kérem, ő azt állítja, hogy maga nem mondott igazat...

DUMAI: Hogyhogy?!

TOPLACSEK ('fenyegetően'): Pettend!...

DUMAI: Micsoda?

TOPLACSEK: Pettend!... Ott is kapott egy agit. Ezt elhallgatta. És a Buklainét...

DUMAI: Sohasem voltam Pettenden!

TOPLACSEK: Lehet. ('Vállat von.') Talán Buklán volt, és Pettendinéről volt szó.

DUMAI: Mondta neki, hogy hármásban voltunk egész idő alatt?

TOPLACSEK: Mondtam. De csupa újat felelt. Próbálja maga személyesen. ('Int a fejével a másik szoba felé, hunyorít.')

DUMAI: Mit kacérkodik velem?!... Mi van ott?

TOPLACSEK: A nagyságos asszony.

DUMAI: Itt van?! ('Odasiet, benyit, de nem megy be.') A feleségem itt van?!

TOPLACSEK ('megnézi a pénzt'): Állandóan muri van, de keresni lehet...

REMÉNYINÉ ('kijön'): Mi tetszik?!

TOPLACSEK ('odamegy hozzájuk'): Hát, gyerekek, béküljenek ki, és legyenek egymáséi... No! Puszit, gyerekek!

DUMAI: Vele beszélt?... ('Felordít.') Maga barom!

TOPLACSEK: Szíveskedjék megkerülni... Hiába mondom állandóan...

REMÉNYINÉ: Azt mondta nekem, hogy a férjem küldte békéltetni! Valami könyvügynök!

TOPLACSEK: Az Országos Félbőr Kiadótól a Kiegyezés miatt! Ott van a polcon!

DUMAI ('a fejét fogja'): Maga ezért a kiegyezésért jött?! A hatvanhetesért?

TOPLACSEK: Nem, csak az ötvenesért.

DUMAI: Adja vissza a pénzt!

TOPLACSEK: Érdekes... A bal fülem is teljesen oda lett. Ajánlom magamat...

DUMAI ('körbejárja'): Azonnal adja vissza a pénzt!

TOPLACSEK: Mondja meg, hol a felesége, és én elintézem az ügyet. De pénzt vissza... ('Észbe kap.') nem is kaptam magától pénzt.

DUMAI: Mars ki!

TOPLACSEK ('meghajol'): Ma este nagyot iszom az egészségére, és talán egy olcsó agit is veszek valahol.

Függöny